

PLANOWANIE KARIERY ZAWODOWEJ

Co to jest kariera?

W ogólnym rozumieniu, **kariera** jest to ścieżka rozwoju zawodowego oraz realizowanie w jej ciągu coraz to nowych celów, stawianie wyzwań, osiąganie pozytywnych rezultatów własnych przedsięwzięć. Jedni kojarzą ją z olbrzymim sukcesem, wysokimi zarobkami i awansami, dla innych zaś jest po prostu znalezieniem dobrze płatnej, interesującej pracy. Jakkolwiek, kariera ściśle wiąże się z korzyściami materialnymi oraz psychologicznymi. Do materialnych zaliczymy: wysokie zarobki, zdobycie kwalifikacji i doświadczenia. Korzyści psychologiczne to satysfakcja, poczucie spełnienia, zdobycie szacunku, uznania itd. W ostatnich czasach zmienił się nieco sposób pojmowania kariery. Jak przewidują specjaliści struktura organizacyjna firm ulegnie zmianie. Mniej będzie pracowników stałych, a więcej zatrudnionych na podstawie krótkotrwałych kontraktów. Bardziej będą się więc liczyć: elastyczność, skłonność do ryzyka, gotowość do przekwalifikowania się oraz do pogłębiania i rozszerzania swoich umiejętności. Coraz ważniejsze są: współpraca oraz praca zespołowa. Nowy profil przedsiębiorstwa stawia nowe wymagania wobec pracownika, który ma samodzielnie podejmować decyzje i potrafi długofalowo planować.

Jak planować?

Aby kariera zawodowa była raczej ciągiem satysfakcjonujących doświadczeń niż serią porażek i niespodziewanych problemów, należy ją dokładnie zaplanować. Planowanie kariery jest jednak czynnością wymagającą dłuższej chwili skupienia, autorefleksji, wyobraźni i umiejętności przewidzenia pewnych sytuacji. Praca zawodowa jest obok życia rodzinnego najważniejszą i najbardziej pochłaniającą czas sferą życia. Dlatego też decyzje jej dotyczące powinny być dobrze przemyślane i wnikliwie przeanalizowane.

Zasadniczo planowanie zakłada dwie ważne czynności:

- wyznaczenie celów, które chce się osiągnąć;
- określenie zadań jakie prowadzą do określonego celu.

Planowanie kariery:

1. Wyznaczanie celu

Wyznaczanie celu jest wyjściowym i zarazem kluczowym etapem planowania. Od celu zależy jakie działania będziemy podejmować. Cel, który sobie obraliśmy musi spełniać kilka warunków:

- musi być dla nas atrakcyjny.
- musi wiązać się z określonymi korzyściami
- musi być osiągalny (co nie oznacza, że łatwy)
- musi się zgadzać z naszymi wartościami, potrzebami i możliwościami

Pierwszym krokiem w podejmowaniu decyzji o celu działania jest umiejętność wglądu w siebie, a dokładniej:

- poznanie własnych zainteresowań
- świadomość własnych uzdolnień
- znajomość swoich predyspozycji osobowościowych
- świadomość własnych ograniczeń

Aby dokonać takiej samooceny należy zadać sobie kilka pytań: Jakie jest moje ulubione zajęcie? Co mnie ciekawi i fascynuje? Co jest dla mnie ważne? Co najlepiej potrafię robić? Co w sobie lubię? Jakie są moje słabe strony? Czego na pewno nie chcę robić?

Odpowiedz na te pytania możemy poznać na wiele sposobów. Dobrze jest, jeśli sami potrafimy dokonać takiego samopoznania, warto jednak wesprzeć się opinią innych ludzi i dowiedzieć się jak oni nas postrzegają. Coraz więcej osób decyduje się na poradę specjalisty - doradcy zawodowego, który na podstawie fachowej rozmowy oraz testów psychologicznych i testów

predyspozycji zawodowych pomaga ustalić właściwy kierunek kształcenia i rozwoju. W tak profesjonalnych warunkach dużo łatwiej dokonać trafnych decyzji zawodowych. Pomoc taką można uzyskać na przykład w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej przy Wojewódzkich Urzędach Pracy (www.wup.lodz.pl).

Po zapoznaniu się ze swoimi mocnymi stronami, zainteresowaniami i słabościami, powinniśmy wziąć pod uwagę otoczenie zewnętrzne, a konkretnie takie jego składniki jak: sytuacja gospodarcza, sytuacja na rynku pracy, zapotrzebowanie na pracowników itd. Największa bowiem szansa na osiągnięcie dobrych wyników jest wtedy, gdy środowisko zewnętrzne sprzyja naszemu rozwojowi. Warto jest na przykład zastanowić się czy jest sens wybierać taki kierunek kształcenia, który wcześniej wybrały już setki tysięcy osób. Oczywiście jest bowiem, że kiedy zaczniemy szukać pracy rynek będzie już zapchany „konkurencją”. Warto też śledzić technologiczne nowości, zmiany społeczne oraz polityczne i na tej podstawie wyciągać wnioski o tworzeniu się nowych stanowisk pracy oraz nowych zawodów. Rynek pracy ewoluuje bowiem ostatnimi czasy wyjątkowo szybko. Wiele zawodów się rozwija. Należy więc uważnie śledzić kierunki rozwoju branży, która nas interesuje, bądź w której już pracujemy. Inaczej możemy przestać być efektywni i 'opłacalni'. Niektóre zawody z kolei stopniowo zanikają. Na ich miejscu pojawiają się nowe, powstałe w wyniku zmian w społeczeństwie i w gospodarce. Zdarza się nawet, że niektóre uczelnie nie nadążają z wykwalifikowaniem specjalistów w najszybciej rozwijających się dziedzinach. Dotyczy to szczególnie kierunków związanych z nowoczesnymi technologiami.

2. Określenie zadań prowadzących do celu

Mamy więc już cel. Zdajemy sobie sprawę z tego przed jakimi wyzwaniem i korzyściami nas stawia, a także jaką odpowiedzialnością nas obciąża. Skoro mamy pewność, że to właśnie chcemy osiągnąć, należy się zastawić jak to zrobić. Najlepiej jest nakreślić, krok po kroku, ścieżkę dochodzenia do tego celu. Nie ma jednak jednej uniwersalnej recepty ani planu. Istnieją za to pewne niezmiennicze założenia i wskazówki, które mogą być bardzo pomocne. Spróbujmy utworzyć przykładowy plan dochodzenia do celu, którym niech w tym przypadku będzie zdobycie pracy w międzynarodowej firmie na stanowisku doradcy finansowego.

Skuteczną metodą w układaniu takiego planu jest przyjrzenie się procesowi osiągnięcia go od końca, z uwzględnieniem łańcucha przyczynowo-skutkowego. Załóżmy, że jesteśmy właśnie w końcowym okresie szkoły średniej i musimy podjąć kilka ważnych decyzji odnośnie swojej przyszłości. Zatem:

- skoro chcę podjąć pracę w międzynarodowej korporacji jako doradca finansowy, to zapewne muszę przejść przez gęste sito kwalifikacyjne i pokonać wielu innych chętnych na to samo stanowisko;
- aby tego dokonać należy przekonać potencjalnych pracodawców, że to właśnie mnie chcą zatrudnić. Muszę więc przedstawić im interesujące (i zgodne z rzeczywistością!) CV oraz dobrze się zaprezentować na rozmowie kwalifikacyjnej;
- aby to było możliwe powinienam/powinienem dużo wcześniej zadbać aby mieć się czym pochwalić w życiorysie, czyli zdobyć wymagane kwalifikacje i doświadczenie, a następnie nauczyć się skutecznej autoprezentacji;
- żeby wiedzieć dokładnie czego będzie się ode mnie wymagać muszę jeszcze wcześniej zdobyć jak najwięcej informacji o firmach, które mogłyby mnie interesować; o oczekiwaniach jakie mają w stosunku do pracowników i warunkach jakie oferują;
- następnie muszę zadbać o odpowiednie wykształcenie (tu: ekonomiczne) i wziąć pod uwagę udział w dodatkowych szkoleniach oraz zdobycie pewnego doświadczenia. Mogę w tym celu na przykład ubiegać się o praktykę zagraniczną, zapisać się na określone szkolenia w zakresie finansów itp. Poza tym skoro zamierzam pracować w firmie o zasięgu międzynarodowym;
- muszę odpowiednio wcześniej zadbać o własne zaplecze językowe. Myślę więc o podjęciu kursu językowego. Najlepiej niejednego, gdyż obecnie znajomość jednego języka obcego nie jest już żadną rewelacją, tylko coraz częściej po prostu warunkiem zatrudnienia. Aby się wyróżnić najlepiej jest zabłysnąć znajomością kilku języków,

a ostatnio obserwuje też się duże zapotrzebowanie na osoby władające językami mało popularnymi, np. szwedzkim, czeskim;

- Następnie zastanawiam się, co jeszcze, poza kształceniem się, mogę zrobić żeby zwiększyć swoje szanse na zdobycie wymarzonej posady. Może przydałby się trening autoprezentacji i kreowania własnego wizerunku. Mało kto rodzi się z taką umiejętnością. Z reguły nauka autoprezentacji zajmuje dużo czasu, warto więc zacząć jak najwcześniej.

Powyższy łańcuch czynności jest tylko przykładem. W praktyce należy go rozwinąć i rozbudować o wiele innych aktywności w zależności od obranego celu. Powyższy sposób budowania ścieżki kariery oraz drogi dochodzenia do niej, zbudowany z elementów łańcucha przyczynowo-skutkowego, daje przejrzysty obraz tego co jest do zrobienia w określonym celu oraz dowodzi, że osiągnąć można wszystko jeśli tylko dobrze się to przeanalizuje i zaplanuje.

Kilka praktycznych wskazówek odnośnie sporządzania planu kariery zawodowej

- stwórz jasną wizję tego, co chcesz osiągnąć, spróbuj „zobaczyć” siebie w określonej roli czy sytuacji. To doda Ci motywacji do działania w tym kierunku;
- planując karierę nie zapominaj o elastyczności - staraj się przewidzieć ewentualne przeszkody i zaplanuj rozwiązania alternatywne. Oszczędzisz sobie wtedy nieprzyjemnego zaskoczenia i konsternacji;
- pamiętaj że oprócz tego, że jesteś pracownikiem, jesteś też matką (ojcem, mężem, koleżanką itd.), a zarazem człowiekiem o własnych potrzebach. Staraj się zatem aby Twoje plany i poczynania były swoistym kompromisem między tymi rolami;
- stale nabywaj doświadczenia i doksztalcaj się. Zdobycie posady nie oznacza, że na zawsze pozostanie się ekspertem w danej dziedzinie;
- nie zniechęcaj się niepowodzeniami - dobrze przeanalizowane są doskonałą lekcją na przyszłość;
- uzbrój się w cierpliwość. Prawdziwy, pełny sukces nie przychodzi od razu;
- naucz się czerpać zadowolenie z samego procesu osiągania celu;
- szukaj wsparcia. Jeśli masz za sobą innych ludzi, łatwiej będzie Ci osiągnąć to, czego pragniesz;
- myśl optymistycznie. Zakładaj pozytywny bieg zdarzeń, wtedy Twoje myślenie jest bardziej kreatywne.

Katarzyna Świętochowska